

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Wielka Brytania i Irlandya.

Xiąże Wellington i Xiąże Devonshire mieli znowu posłuchanie u Króla; ostatni, aby się przed swoim odjazdem do Rossyi pożegnał.

Xiąże Devonshire przyjął sumnę 10,000 funtów, którą mu Rząd wyznaczył na opędzenie kosztów poselstwą, dla tego, by takową rozdał między nie mających sposobu do życia robotników fabrycznych w Blackburn i okolicach.

Jako uzupełnienie do tego, cośmy już o posiedzeniu Izby Niższej w d. 5. Maja przytoczyli, udzielamy dodatkowo, co następuje: P. Kanning bronit pełnomocnictwa, którego Rząd chce, aby podczas odroczenia Parlamentu w razie potrzeby aż do 500,000 kwarterów obcego zboża dozwolono było wprowadzić na wewnętrzną konsumpcję, z następujących powodów:

W ostatnich tygodniach postrzeżono podnoszenie się ceny zboża, tak dalece, iż wyjąwszy ostatnie dni, w których znowu spadło, targi zboża obazywały nieustanne podwyższanie się, a to przy obawie i niespokojności obywateli, że kraj zbliża się do położenia, któreby mogło być zaspokajającym.

Jeżeli rozważymy, iż roku zeszłego poczęliśmy używać obce zboże, zanim nowe żniwa skończyły się; jeżeli dalszy uważemy, że tegoroczne żniwa mogą się o miesiąc spóźnić, nad owe roku zeszłego, tedy trzeba przyznać, że więcej jak zwyczajne przyczyny są powodem do obawy. Nie można powiedzieć, jak dalece obawy te gruntują się. Długa i piękna pogoda i wiatr zachodni mogłyby je uprzatnąć; ależ nie wiele znowu potrzeba czasu, aby Anglija była w niedostatku. W dawniejszych latach jedna noc zburzyła była miane nadzieje.

Oppozycja żąda, aby Ministerjum nie miało względu na potrzebne teraz środki ostrożności, i zaniedbało zasiągnąć zezwolenia Izby do środka w mowie będącego, a tym sposobem wystawiło kraj niebezpieczeństwu złych żniw, z zastrzeżeniem, aby w razie potrzeby na mocy król. upoważnienia dozwolić później wprowadzenia zboża obcego. Ministrowie, według zdania oppozycji

powinni wtedy dodatkowo usprawiedliwić przekroczenie swojego pełnomocnictwa, co onym nie będzie odmówiono.

Atoli Ministrowie aż nadto wiedzą, co się wydarzyło roku 1766, gdy Lord Chatam był na czele Ministerjum, a Lord Camden najulubieńszy prawnik, jego towarzyszem. Głód zagrażał wtedy krajowi, dla czego Ministerjum, w zaufaniu swojej popularności i na mocy król. upoważnienia zakazało wywozu zboża podczas odroczenia Parlamentu, lecz zato po otworzeniu onegoż wystawione zostało w obwodach Izbach na silne zaczepki, które się oppozycji powiodły. Tego przykładu nie chce doświadczać terazniejsze Ministerjum i dla tego zawczasie przedsięwzięte potrzebne środki ostrożności, tem bardziej, iż nie może wierzyć, by mu to później miano za dobre, czego mu teraz tak uporczywie odmawiają.

Poczem Minister rozbiierał właściwe żądanie Rządu, do tego zmierzające, aby onemuż dozwolono, iżby podczas odroczenia Parlamentu dopuścił wprowadzić nie więcej jak 500,000 kwarterów obcego zboża, pod warunkiem, że takowe koniecznie będą potrzebne. Po wystawieniu przez Ministra Spraw Wewnętrznych, P. Peel, tego wniosku iśho zamiarowi odpowiadającego i potrzebnego, i gdy inni Członkowie za lub przeciwko mówili, przyjęto nakoniec żądanie Rządu bez formalnego głosowania.

Członek Parlamentu, P. Hume, na posiedzeniu Izby Niższej w d. 5. Maja przelożył też szereg twierdzeń względem finansowego położenia kraju, zasadzających się na rachunkach przez Ministrów Parlamentowi złożonych. Tu następują najważniejsze z tychże rezultaty:

Zda się, iż chociaż Kanclerz Izby Skarbowej oświadczył, że od ukończenia wojny aż do d. 5. Stycznia r. b. ustalone lub nieustalone długi Stanu zmniejszyły się więcej, jak o 43 mil. funtów, i jednakowoż zmniejszenie to nie wynosi w istocie tylko blisko 27 mil.

Dalęj zdaje się, że w 24 latach, mianowicie od Października 1792 do Stycznia 1817 wydatki Państwa przewyższały dochody blisko o 393 mil. funtów, że pod ten czas zaciągnięto pożyczki w ilości 518 mil. Zatem pozostało na redykcję długu Stanu więcej, jak 225 mil., podczas, gdy Kanclerz Izby Skarbowej Kommissarzom

funduszu długi unarżającego tylko sumnę o cokolwiek więcej iak 188 mil. zupełnie kazał wypłacić, tak dalece, że pozostaie summa 35 mil., z której Ministrowie król. żadnego nie zdali rachunku.

Względnie powiększenia się ludności od r. 1798, któryto nadrost wynosił blisko 40 procentu, zużywanie artykułów ku pomyślności Narodu potrzebnych zmniejszyło się. W dziesięciu latach od r. 1785 do 1794 n. p. średnia ilość zużywanego stodu w Anglii, wynosiła więcej niżli w dziesięciu latach od 1815 do 1824, podczas, ieżli uważemy postępy załadnienia, zużycie w ostatnich dziesięciu latach powinno było być większe o dwie siódmych części.

Miasto, aby za to zmniejszenie wynagradzało zużycie trunków, konsumcyia ostatnich podobnie w latach 1820—1824 przeciwko owym z lat 1806—1810 zmniejszyła się o trzecią część, podczas, gdy ludność w tym czasie pomnożyła się o 30 procentu. Wyraźne zmniejszenie zużycia okazuje się w winie, cukrze, herbacie i tytoniu.

W końcu zwrocił uwagę P. Hume, iż zbrodanie i żebractwo niepokaiające uczyniły postępy w ostatnim czasie. Atoli złemu temu nie ma Anglii nic do zarzucenia, iak tylko zawikłany i zgubny systemat finansowy, wielkie podatki, zaburzenia w miastach fabrycznych i w stanie handlowym, i na ostatku zmniejszenie ogólny pomyślności. Śród tych okoliczności należy śledzić przyczyn tych nędznego stanu, i potrzeba iść się stanowczych środków dla zaradzenia temu złemu. — Wniosek ten P. Hume względem rozpoznaniu stanu narodu został przez Izbę odrzucony.

Rząd odebrał w d. 6. Maia wiadomość, że Gubernator osady w Sierra Leone Sir Charles Turner, umarł po czterodniowey chorobie. Niebawem przed tem powrócił z podróży w celu przeglądu do Szerebro przedsięwziętę. Dwie jego synowice, iedne krewne żyjące z siedmiu osób, które był z sobą wziął przed rokiem do Sierra Leone, powróciły na okręcie, co tę wiadomość przywiózł do Anglii. P. M'Caulay iako najstarszy Członek tameczney Rady osadniczey, sprawuje tymczasowie obowiązki Gubernatora.

Francyia.

Izba Parów trudniła się w d. 5. Maia dalszym rozbiorem projektu do utworzenia 20 szkół lekarskich, ponieważ dodatek Kommissyi: »miasto tych 20 szkół zaprowadzić trzy nowe fakultety«, przyjęto, zatęm Hrabia Argut, aby ile możności ocalić cokolwiek z planu ministeryjalnego uczynił wniosek na utworzenie 15 szkół, które mają być przeznaczone, aby za współdziałaniem fakultetów

tworzyły urzędników zdrowia, aptekarzów i baby położne. Dodatek ten dał powód do żywych rozpraw, do których miało udział dziesięciu Parów i Kommissarz Królewski. Żaden z Ministrów nie żądał głosu i dodatek został 65 głosami przeciwko 57 przyjęty. Poczęm przyjęto także §. 1. projektu z odmianami Kommissyi, i narady nad §. 2. odłożono do dnia następującego. — Hrabia Mollien podług niektórych Dzienników, złożył projekt w biurze Izby: »aby prosić Króla o środki, któreby zabezpieczyć mogły użycie funduszu unarżającego iako naypotrzebniejsze dla kraiu i podatki placących.

Izba Deputowanych rozpoznawała w d. 5. Maia dwa projekta do ustawy. Pierwszy dotyczący się emfiteutychny dzierżawy (na lat 99) iako też zamiany różnych budowli narodowych i gruntów został 239 głosami przeciwko 24 — drugi, doktórego kilka Departamentow umocowało, aby do budowy dróg Departamentowych mogły nadzwyczajne na siebie rozłożyć podatki, przyjęto 231 głosami przeciwko 5.

Lord Wyższy Kommissarz Zjednoczonych Państw na wyspach Jońskich, Sir Fryderyk Adam, iadąc za pozwoleniem na czas do Londynu, przybył w d. 11. t. m. do Paryża.

Niemcy.

Król. Bawarski Dziennik Rządowy zawiera następujące uwiadomienie: »Król Jmć Swoim listem własnoręcznym z dnia dziesieyszego raczył wszystkie król. Ministeryia zawiadomić o swoich podróży do Włoch kilka tygodni trwającej i takowe upoważnić, aby każdemu Ministeryium poruczone sprawy w tym sposobie były ułatwione, iżby wszystkie przedmioty wymagające szczególnego król. zatwierdzenia i naywyższego podpisu, iak dąd, i z szczególnego zlecenia były kończone. Oraz upoważnić Monarcha wspomniane Ministeryia Stanu w nadzwyczajnych szczególnych przypadkach, aby po uprzednich naradach rozporządzenia mające być uchwalone za wspólnym onychże podpisem wydawały i wykonywać kazały, o częm iednakże Monarcha natychmiast powinien być zawiadomiony. — Dalej raczył Król rozkazać, aby posiedzenia Rady Stanu odbywały się pod przewodnictwem najstarszego obecnego Ministra Stanu. W Monachium d. 10. Maia 1826.«

Cesarско-Rossyyski Posel na Dworze Monachiyskim, Hrabia Woronzów, przybył w d. 10. Maia do Norymbergi, iadąc za pozwoleniem na czas do Petersburga.

W. Xiążę Heski potwierdził towarzystwo żeglugi parowey Reńskie i Meńskie w Moguncyi utworzone, i raczył traktat towarzystwa zatwierdzić. Przewóz osób okrętami parowemi iest w

tym instrumencie bezwarunkowo dozwolony; zaś przyładowanie towarów na statkach parowych odesłane jest pod rozpoznanie centralnej Reńskięj Kommissji żeglugi za współdziałaniem umocowanych W. Xięcia, który takowe zatwierdzi.

Rossyja.

Z Petersburga d. 22. Kwietnia. v. s.

Pałac na Kamiennym - Ostrowie, ze wszystkimi należącymi do niego zakładami i budowlami, który, jako własność zmarłego Cesarza Alexandra przeszedł był w posiadanie Najjaśniejszej Cesarzowej Jeymości Elżbiety Alexiewny, stosownie do iey życzenia, został teraz własnością Wielkiego Xiążęcia Michała i Jego potomstwa.

Przez najwyższy ukaz, obiawiony Rządzącemu Senatowi dnia 8. b. m., przez sprawującego Ministerium Spraw Wewnętrznych, Cesarz Jegomość, zgodnie z opinią J. C. M. Cesarzewicza i Wielkiego Xiążęcia Konstantego, najwyżey rozkazać raczył: Mińskiemu Gubernatorowi cywilnemu, przeznaczyć dwóch urzędników do szczególnych poleceń, na takiej osnowie, iak podobniey urzędnicy przeznaczeni są w Guberniach Wołyńskiej i Podolskiej, co nie ma służyć za przykład dla drugih.

Z Petersburga donoszą z dnia 26go Kwietnia: »W d. 18. Stycznia zawiadomił Minister sprawiedliwości Xiąże Łabanów Rostowski Komitet Ministerów, że 16 Rządów Gubernialnych nie przywiodło do skutku 2749 ukazów wydanych od roku 1822 do 1824 przez Rządzący Senat, z których na Rząd Gubernialny Kurski wypadła 660. Komitet Ministrów rozporządził, aby owym szesnastu Rządóm surowo zalecić, i aby w ciągu roku owę wielkę liczbę ukazów wykonały i zdały sprawę z powodów tey zwłoki. Cesarz Jegomość zaś czas ten skrócił na trzy miesiące i dodał obostrzenie: « Zalecić Gubernatorowi cywilnemu Kurskiemu, iż, jeżeli się na przyszłość dopuści takiego nieładu, oddany zostanie pod Sąd karzący.

Cesarz złożył z urzędu Szambelana i Gubernatora cywilnego Twerskiego, iż fałszywie z osobistej urazy oskarżył swego podrządnego Radcę Jefimowicza, wskutek czego tenże utracił swoię posadę, zaś Radca Jefimowicz oprócz zupełnego wynagrodzenia za niepobierane płacę przywrocony do swojego urzędu i otrzymał Order S. Włodzimierza czwartey klasy.

Oto jest rozkaz Casarski do senatu rządzącego z dnia 7go Kwietnia, znoszący zakaz wyprawowania koni.

Oszczędziliśmy za rzecz słuszną istniejący dotąd zakaz wyprawowania koni znieść, i stosownie do tego rozkazujemy: Wolno jest wypro-

wadzać konie, wyiawszy ogierów i zrebców, przez wszystkie urzędy cłowe i podurzędy na granicach Austriackich i Pruskich, równie ze wszystkich portów a to za opłatą w załączoney taryfie oznaczoną: 2) Do Finlandyi wolno jest wyprawować konie z Rossyi bez opłaty, podobnie do Bessarabii przez linię cłową nad Dniestrem, wyiawszy urząd cłowy w Jzakowcach, gdzie od wszystkich przechodzących koni należy cło opłacać. Przy wyprawowaniu koni z portów Finlandzkich i przez zewnętrzną granicę Bessarabii, będzie to samo cło pobierane przy zachowywaniu tych samych przepisów, iak przy wyprawowaniu z Rossyi a cło opłacane od koni wychodzących z portów finlandzkich rachowane będzie na szarb Rossyjski; 3) Wyprawowanie koni z Rossyi do Królestwa Polskiego pozostaje w tym samym stanie aż do dalszego rozkazu; iednakowoż od koni przechodzących przez urzędy cłowe w Kownie i Usitlugu należy cło opłacać; 4) Oficerowie zagraniczni do zakupienia koni wystani, i handlarze koniami mogą bez przeszkody za paszportem udać się do Rossyi, zakupować konie na iarmarkach rossyjskich i wstadach, takowe znówu w Rossyi podług upodobania sprzedawać i przez urzędy cłowe i stanowiska złożyć cło podług przepisane go porządku za granicę wyprawować; wszystkim handlarzom koniami wolno jest potrzebne na urzędach cłowych oswiadczenia w swoim imieniu podawać; 5) Konie potrzebne do zaprzęgu przeieżdżających powozów i ładownych wozów ulegają iak dawniey rozporządzeniem ukazu z dnia 30go Lipca 1801. Zaś od tych, które na musztuku lub przypięte idą za wozem pobierać należy ustanowione cło od przeieżdżających lub furmanów; Co się tyczy wyprawowania koni na granicach azjatyckich pozostają w swej mocy dawne przepisy.

Podług załączoney taryfy płaci się od wala cha 5, a od klaczy 10 rubli cła wychodowego.

Gazeta handlowa czyni w tey mierze następującą uwagę:

Dozwolone wyprawowanie koni z Rossyi jest skutkiem starań Rządu o powiększenie naszego handlu zewnętrznego. Dawniey nie było w tey mierze żadnego zakazu, a zakaz teraz zniesiony był skutkiem wypadków wojennych i utrzymywał się następnie przez wzgląd na rozmaite przyczyny. — Nowe postanowienie ułatwiające ten handel, nada mu ieszcze więcey życia, gdy względnie Królestwa Polskiego przedsięwzięte zostaną potrzebne urządzenia, wymagające ieszcze pewnego wyjaśnienia. Zdaie się, iż jest rzeczą zupełnie niepotrzebną stawać w obronie nowego postanowie-

Handlowego, które się powinno znacznie przyczynić do wzrostu naszych stadnin, a zatem do wzrostu naszych zasobów, zwłaszcza gdyby potrzeba koni dała się u nas uczuć. Z tem wszystkim, jeśli się znajdą osoby, wątpiące o korzyściach tego postanowienia, możemy je zapewnić, że przedmiot ten dojrzałe był zgłębiany i że niedogodności, jakie z niego dla naszej remonty wyniknąć mogły, uznane były za zbyt mało znaczące w porównaniu z korzyściami, jakie z niego, dla zagranicznych wypłyną. Przeciwnie, gdyby zakaz trwał nadal, upadek naszych stadnin stałby się nieuchronny; gdy tymczasem przez zniesienie onego, powiększy się liczba koni; nie można się więc obawiać, iżby cena ich zbyt się podniosła. Nadto, każdy płód rolnictwa, lub przemysłu, powinien być płacony stosownie do jego prawdziwej wartości. Od wyprowadzania koni nałożony został umiarkowany podatek; częścią z tej przyczyny, że każdy Rząd powinien mieć wzgląd na własne dochody; częścią w widoku otrzymania zasobu na zakupno koni remontowych, na przypadek, gdyby się okazała potrzeba tych zasobów, iakholwiek konieczna ich potrzeba nie jest przewidywana. Nie zniesiono zakazu co do wyprowadzania ogierów, bo gdy w Rosyi panuje zwyczaj pokładania prawie wszystkich koni, nie posiadamy zbyt wielu liczb stadników, a nadto pragniemy zostawić wyłącznie naszemu krajowi silną rasę koni. Podwojono opłatę od wyprowadzania klacz przez trzy pierwsze lata, aby ułatwić wzrost naszych stadnin i sam zdrowy rozsądek wskazywał potrzebę postępowania ostrożnego i stopniowego w tej okoliczności. W widoku uniknięcia przemyczeń, zrównano co do opłat z koniami dorosłymi, źrebce i źrebice, co tem mniej może być szkodliwym, iż te same przez się nie mogą być przedmiotem, znacznego eksportu. Nie dozwolono wyprowadzać bez opłaty koni do Polski i Bessarabii przez komory Kowieńską, Uściługską i Izakowecką, z powodu, że sąsiedztwo granic obcych, łatwo mogłoby stać się przyczyną nadużyć; z resztą okoliczność ta, nieszkodzi bynajmniej Polsce, ani Bessarabii, gdyż te mogą z Rosyi wyprowadzać konie bez opłaty przez inne komory, których liczba jest znaczna. Pozostaje nam tylko życzyć, abyśmy tę ważną gałąź handlu, już tego roku czynną, uyrzeli.

Turcyja.

Dostrzegacz Austriacki pod napisem: »Z Jass d. 21. Maia,« umieścił następujący artykuł:

Tartar przybyły tutaj dzisiejszej nocy z Konstantynopola przywiózł Hospodarowi tegoż Xięstwa, list następujący Wezyra, który dzisiaj rano

na publicznem zgromadzeniu Bojarów odczytany został.

»Ponieważ liczba milicyi (beszlis) w Multanach i Wołoszczyźnie w skutek rozruchów, które w tych Xięstwach wybuchły pomnożoną była, a przywrócona na teraz spokojność nie wymaga więcej, aby w tychże Xięstwach tyle było żołnierzy (Heffers), zatem dla zmniejszenia nie potrzebnych wydatków uznano za rzecz słuszną, iżby stojący tamże Aga wraz z swoimi ludźmi wyciągnął, zaś Hospodar obowiązany jest mianować Baszbeszli Agę, który ma mieć tyle milicyi, ile stało w Multanach przed wybuchnieniem rozruchów.«

W skutek tego listu zaraz po onego ogłoszeniu mianował Xiąże Sturdzo dotychczasowego Beszli Agę obwodu Botuszańskiego, Aryfa Agę Baszbeszli Agą w Multanach, i zalecił mu wybrać siedemdziesiąt ludzi do milicyi, zwyczajną liczbę dla całego Xięstwa. Dotychczasowy Baszbeszli Aga, Osman Aga, zwołał inż swoich ludzi, i w kilku dniach wyruszył do Silistyi.

Najnowsze wiadomości z Korfu z d. 8. Maia opowiadają zasze zdarzenia przy wzięciu Messolongi przez wojska Tureckie z niejakimi oddziałami i prawie w tym sposobie iakieżny onych podług odebranych doniesień z Konstantynopola udzielili.

Gazeta z Korfu z d. 6. Maia zawiera o tem wypadku następujące podanie: »Zaloga Messolongi głolem wycieńczona, i pozbawiona wszelkich nadziei pomocy od floty Greckiej, której nie udało się wnyść na Laguny, postanowiła w nocy z d. 22. zeszłego miesiąca, utworzyć sobie drogę przez wojska oblegające, i takim sposobem ocalić siebie. W d. 23. rano całe miasto było w płomieniach a oblegający takowe zajęli. Jakim sposobem zaloga ułożyła swoją wycieczkę, i skuteczną, ile się z oney uratowało, i co było powodem do pożaru w Messolundze różne i sprzeczne są w obiegu podania. Z tą wstrzymaną się od udzielenia bliższych szczegółów tego zdarzenia, dopóki nie odbierzemy dokładniejszych i pewniejszych w tej mierze wiadomości.

Podług powyższych doniesień miał Ibrahim Basza zaraz po wzięciu Messolongi wyruszyć z wojskiem swoim ku Tripolizy, Seraskierowi Reszyd Mehmedowi Baszy powierzyć straż zdobytey twierdzy, i onemuż zalecić, aby część wojska swoich posłał ku Koryntowi.

W Korfu zapewniają powszechnie, że Ibrahim Basza jeszcze dniem przed tą katastrofą osiarował załozde Messolongi najzaszczytniejszą kapitulacją.